

V roku 1968 išlo o súboj komunistov a “čechoslovákov” s ľudskou tvárou a tých bez nej; ja som nepatril ani k jedným ani k druhým, tak namiesto pasívneho prizerania som sa utiahol do “slobodného sveta” kde som aspoň mohol byť informovaný, aj keď nie účinne politicky činný. Teraz sa to akosi vracia: Vo veci utečencov a migrantov, čo je dnes bezpochyby hlavnou politickou a kultúrnou témou Európy, ide zasa o súboj (zatiaľ iba verbálny) hlavne medzi post-kresťanmi s ľudskou tvárou a tými bez nej, kde kresťania figurujú iba na periferii tých prvých a mne už zasa neostáva iba sa prizerat', lebo sa neviem stotožniť ani s jednými ani s druhými. Prizerat' sa cez internet a písať tieto *Kolínske listy* namiesto iba pasívneho čakania až ma Vyššia moc povolá do, tentokrát už totálnej, “emigrácie”.

Utešuje ma, že môj pohľad na nebezpečnú politickú scénu sa v mnohom zhoduje s názormi skúsených politikov minulosti, ešte starších ako ja, ako napr [nedávne napomenutie Henry Kissingera](#) o potrebe americko-ruského dialógu na odvrátenie karastrofy.

Pre tých zo staršej generácie: *Jacques Maritain* — katolícky filozof na ktorom moja generácia tam za železnou oponou odrastala — ku koncu života napísal knižočku [Le Paysant de Garonne](#) (“Sedliak od rieky Garonne, starý laik, ktorý sputuje sám seba o dnešnej dobe”). Na túto knižočku sa nezaslúžene vzťahujem, keď politicky nekorektne komentujem súčasné diania najmä v Európe tým, že pripisujem [rovnaké miesto pre náboženstvo](#) v politike, sociológii a psychológii aké bezpochyby má matematika v prírodných vedách, najmä fyzike, kde sa lepšie vyznám.

O spolužití s moslimami v Európe

Než prejdem k samostnej téme najprv niečo o jej pozadí — politickej situácii v Európe a jej okolí. Nuž táto sa stále viac zamotáva a vymenovávanie a komentovanie udalostí s politickým dopadom v takomto občasníku nemá zmysel, keďže aj hociako “duchaplné” by boli, mohli by mať iba krátkodobú platnosť. Takéto komentované spravodajstvo prislúcha mladším a hlavne profesionálnejším, ktorí si môžu dovoliť častejšiu aktualizáciu, hlavne čo sa týka odhadovania kam to všetko povedie.

Jestvujú aj v slovenčine takéto zdroje, hlavne preklady z angličtiny a nemčiny. Mojm obľúbeným komentátorom svetových udalostí je však česká [Tereza Spencerová](#). Taktiež sa nazdávam, že vojenskú situáciu vie lepšie posúdiť profesionál-generál — a ešte lepšie ak je už vo výslužbe a môže sa vyjadrovať politicky nekorektne, napríklad taký [Harald Kujat](#), bývalý generálny inšpektor (*Generalinspekteur*) Bundeswehru — než politik, ktorý je viazaný lojalitou k jednej strane konfliktu, platený novinár, ktorý si nesmie zne-

priatelit' chlebedarca, či ideológ, ktorý sa vie dívať iba cez predsudky svojej ideológie.

Napriek tomu si dovoľm konštatovať, že mnohé zo súčasných problémov treba vidieť v kontexte postupnosti: Afghanistan → Irak → Tunis → Egypt → Lýbia → Sýria → Ukrajina ... (a čoskoro aj Rusko?). Je to postupnosť zemí rozvrátených v mene umelo exportovanej demokracie a spustená (triggered) ako *odplata* (Vergeltung, retaliation,) za 9/11¹ na ktorú naväzovala priama či nepriama podpora pre *zmeny režimov* (regime change), ktoré nezodpovedali západnej predstave o demokracii. Američania priamou (vojenskou) alebo nepriamou (finančnou, huckaním) nedomyšlenou podporou týchto rozvratov preuštrovali celosvetové sympatie, ktoré po 9/11 bezpochyby mali. (Alebo to bolo rozmyslené [ako to tvrdil Generál Wesley Clark?](#))

Toto je, samozrejme veľmi zjednodušený obraz toho čo viedlo — zo strany Západu — k naozaj

¹ Teroristický útok na newyorské dvojčičky v roku 2001

nebezpečnej situácii v Sýrii, keď Rusko považovalo za potrebné zasa sa vojensky angažovať z dôvodov *sebaobrány* ako to oni nie celkom neoprávnené vidia: najprv záchrana námornej bázy v Sevastopole a strach z potenciálnej blízkosti NATO (vzdialenosť Luhansk-Volgograd je iba 360 km) a teraz aj strach z víťazstva IS po celej Sýrii a Iraku v blízkosti južných hraníc Ruska.

Viem, že toto nie je oficiálna, politicky korektná interpretácia toho, čo viedlo k súčasnej sýrskej kríze, je to však myslené ako akýsi druh kompenzácie, lebo jednostranne protiruských interpretácií je tu z oficiálnych zdrojov k dispozícii neúrekom. Pravda, sú aj výnimky (napríklad v nazeraní na situáciu v Sýrii [apoštolského vikára v Aleppe](#), alebo aj [jedného českého komentátora](#)).

Trochu abstraktnejšie, možno rozoznávať *tri politicko-psychologické pohľadníky*, ktoré viedli k tomu, že USA, v ich záprahu (západná) Európa (a teraz reakciou aj Rusko) takto zaplietli náš svet: princíp *odplaty*, nutkanie *vyvážiť západnú demokraciu* do krajín kde pre to nie sú predpoklady, a obavy *o stratu prestíže* (loss of face).

Mnoho krívd, či porážok (lebo aj 9/11 je porážkou amerických tajných služieb, ktoré tomu nevedeli zabrániť) v histórii *nemôže ustúpiť do pozadia svetového vývoja* lebo ukrivdení či porazení považujú za svoju (*politickú*) *povinnosť odplatiť sa* — namiesto toho aby hľadali príčiny svojej porážky a snažili sa ich odstrániť (napríklad vylepením práce CIA, FBI). Ostatne aj jednotlivci sa často uchylujú k emocionálnej satisfakcii odplaty, čo je iba kamuflovaná forma pomsty.

A tak sa špirála historických krívd (skutočných či namýšľaných), iba zintenzívňuje. Počúvame o odplate za krivdy z minulosti, za rôzne diskriminácie etnických, sexuálnych či akých menšín v našej spoločnosti. Slováci sa odplatili Maďarom v roku 1918 a táto zasa v roku 1938 Slovákom. Podobne Česi a Nemci. Dnes sa zasa Ukrajinci musia odplatiť Rusom za holodomor pred vyše 80 rokov a sýrski rebeli Asadovi za krutosti jeho otca, oboje nálady, ktoré vedeli využiť americkí neocons pre svoje *regime change* účely (čo má za následok, že Assad má dnes [väčšiu podporu v Sýrii ako mal roku 2011](#)). Aj prívál migrantov, ktorému musí čeliť Európa, je mnohými ospravedlňovaný ako odplata moslimského sveta za krivdy kolonializmu, vyhnanie zo Španielska alebo dokonca krížiacke výpravy.

[Je azda iba jedna výnimka: tak ako nacistické Nemecko prinieslo utrpenie pre národy v dovtedy neslýchanej miere, tak je postnacistické Nemecko jedinečné temer úplným odmietaním myšlienky na odplatu za porážku vo svetovej vojne, tak u politikov, ako aj v “duši národa”.]

Putin raz trefne poznamenal, že pred pár desaťročiami to bol Sovietsky zväz, ktorý exportoval revolúciu v snahe destabilizovať krajiny, teraz však sa takému exportu venujú iní. A naozaj,

— ak sa princípom odplaty spojeným s potrebou násilne exportovať demokraciu (ako iní v minulosti exportovali islam a bohužiaľ aj kresťanstvo) riadi svetová vojenská a ekonomická veľmoc ako sú USA,

— ak tieto odplaty a export neprinášajú očakávaný úspech a pocit nadradenosti,

— ak naopak ide o strach z možnej straty americkej prestíže v Sýrii (lebo vedúcu iniciatívu boja proti IS preberajú Rusi),

tak môžu byť dôsledky katastrofálne pre nás všetkých, najmä v Európe. Obzvlášť ak by sa naozaj na konci tej smutnej postupnosti rozvrátených krajín malo ocitnúť Rusko — ekonomický už trpaslík ([ruský HDP porovnateľný s talianskym](#)), ale vojensky stále nukleárna veľmoc. Mimochodom, mnou často tu spomínaný politický komentátor *George Friedman* vo svojej knihe [The Next 100 Years: A Forecast for the 21st Century](#) ² predpovedal víťaznú vojnu Turecka s Ruskom, čo sa pri udalostiach, ktoré hrozia práve keď píšem tieto riadky zdá, aj keď nie pravdepodobné, [už nie tak absurdné](#).

[Podľa Angely Merkel](#) chce Rusko bombardovaním Sýrie prihnáť ešte viac utečencov do Európy. Na druhej strane *Alternative für Deutschland* (AfD, extrémna nemecká strana) a mnohí iní [vinia zas Ameriku že vyvolala utečeneckú krízu](#) lebo má záujem na destabilizácii Európy.

A to je situácia v ktorej sa momentálne nachádzame a ktorá aj tvorí politické pozadie utečeneckej, či skôr prist'ahovaleckej, krízy EU. K tejto som sa zásadne vyjadroval už v *Kolínskych listoch 41* a *42* a v podstate nie je na tomto mojom stanovisku nič čo meniť. Predsa však by som ešte raz zdôraznil dve nedorozumenia, neuvedo-

² Následujúcich 100 rokov: predpoveď pre 21. storočie

movanie si dvoch rozdielov, ktoré mútia diskusie na túto tému, či už vychádzajú z (najskôr nemeckej) *Willkommenskultur* (kultúra privítania) alebo z opačnej (najskôr východoeurópskej) pozície nedôverčivosti až strachu.

Ide mi o **rozlišovanie** medzi

(a) kritériami *morálnymi/náboženskými* a kritériami *politickými/praktickej realizovateľnosti*;

(b) *krátkodobými* a *dlhodobými* dôsledkami nekontrolovaného prílivu utečencov a migrantov.

Čo sa týka (a), platí samozrejme, že ani politické akcie nemôžu byť celkom nezávislé od morálky. Nie som etik, ale tu ma napadá nemecký sociológ *Max Weber*, ktorý v roku 1919 [zaviedol rozlišovanie](#) medzi tým čo nazval *Gesinnungsethik* (niečo ako morálka z presvedčenia) a tým čo nazval *Verantwortungsethik* (morálka zodpovednosti). Prvá kladie dôraz na princíp, morálny imperatív náboženský či vrozený, druhá na uvedomovanie si dôsledkov konkrétneho jednania. Tieto dva pohľady či kritéria by sa ideálne mali dopĺňovať, no ak u jednotlivca či morálnej autority (náboženskej či inej) možno ospravedlniť ak prevládajú kritéria *Gesinnungsethik*, u politika nie. Politik sa nemôže v svojom jednaní schovávať za tým, že predsa jednal z *Gesinnungsethik* pohnútok nedomyšľiac dôsledkov svojho konania (ako to napríklad [vytýka Angele Merkel](#) a iným nemeckým politikom filozof *Rüdiger Safranski*), ale by ani nemal jednať v otvorenom rozpore s (kresťanskými v našom prípade) *Gesinnungsethik* zásadami (ako to možno vytknúť proti-utečeneckým politikom (a agitátorom) z východu EU, ale nielen odtiaľ).

Toľkoto abstraktná teória. Ak leží pár hladných pred Tvojimi dverami musíš ich nakrmiť; ak by išlo o tisíc tak už nerozhoduje čo je morálne ale čo je realizovateľné. Toto je ešte komplikovanejšie ak sa nerozhoduješ iba za seba, ale za celú svoju rodinu a oveľa zložitejšie ak sa politik má rozhodovať za celú krajinu, kde obmedzenia sú nie iba finančného a iného materiálneho rázu, ale napríklad jedno obmedzenie je diktované tým, že **neustávajúci prívál môže viesť k nepokojom, rozvratu až občianskej vojne**. A iniciovať to budú proti-moslimskí a proti-arabskí extrémisti, (preto proti nim predovšetkým broja oficiálne médiá) a nie moslimi, ktorých počty prístahovalcami prudko rastú a majú čas na

svojej strane. Toto by si mali uvedmiť nemeckí a iní *Gutmenschen* (po česky pravdoláskaři alebo sluníčkáři), agitujúci z pozície absolútnej *Gesinnungsethik* za neobmedzené prijímanie moslimov.

Angelu Merkel ospravedľňuje to, že nevie — nik nevie — ako účinne reagovať na prívál masovej migrácie zúfalých alebo iba zbedačených ľudí do stále ešte prosperujúcej Európy, obzvlášť Nemecka, kde ich čaká, ako to oni vidia, nielen príslub slušnejšej životnej úrovne ako na východe EU, ale aj “integrovaná” moslimská kultúrna infraštruktúra okolo stoviek mešít, čo východ EU nemá a sa bojí — nie celkom neoprávne — s tým začínať (zdá sa mi však, že to asi bude nevyhnutné). Argument Merkel, že jej ide o potrebnú (z demografických dôvodov) ekonomickú integráciu jej môže a nemusí vyjsť. Tak či tak platí, že Merkel jedná (či si myslela že jedná) v záujme Nemecka a spočiatku kašľala na to, čo to znamená pre EU. Podobne ako napríklad Fico jedná (či si myslí, že jedná) v záujme Slovenska a kašle na to, čo to znamená pre EU. V tom je podstata smreľného nebezpečenstva pre EU.

Je zaujímavé, že Pegida (hnutie proti islamizácii Západu) a vypalovanie domovov určených pre utečencov atď, sa konajú v prevážnej väčšine na území bývalej DDR — teda najateistickejšej časti Nemecka. Podobne čítam práve v češtine extrémne názory na nebezpečie islamu. Akoby extrémistické bránenie kresťanskej kultúry (proti islamizácii) prichádzalo nie tak od skutočných kresťanov, ale od ateistických post-kresťanov.

Na druhej strane mi sekularistickí *Gutmenschen* v Nemecku, ktorí podporujú moslimské prístahovalectvo — aby tak (aj keď v podvedomí) kompenzovali zbytky kresťanského vplyvu v Európe — pripomínajú slovenských “čechoslovákov”, ktorí spočiatku tiež podporovali komunistov ako protiváhu príliš katolíckeho Slovenska, neuvedomujúc si, že pília konár na ktorom sedia. Myslí podobne nevidia, že si pília kresťanský konár na ktorom sedia aj dnešní proticirkevní či dokonca ateistickí *Gutmenschen*.

A tým sme u druhého bodu (b) o **rozlišovaní medzi krátkodobými a dlhodobými dôsledkami** toho či onoho politického rozhodnutia a konania.

Nemecká *Willkommenskultur*, hociako morálne chvályhodná hlavne z pozície *Gesinnungsethik*, sa

sústred'ovala na okamžité potreby utečencov (a tých prist'ahovalcov, čo sa za nich vydávali) nemysliac veľmi na to, čo to bude dlhodobo znamenať pre Nemecko. Presnejšie, akoby sa predpokladalo, že Merkelino heslo *Wir schaffen das* (my to zvládneme) možno automaticky aplikovať rovnako úspešne na riešenie *krátkodobých* problémov (ubytovanie, nemčina, sociálne zabezpečenie, zapojenie do pracovného procesu) ako aj *dlhodobých* (nielen ekonomická a urbanistická ale aj sociálna a kultúrna integrácia). Napríklad apriorne morálny postoj (*Gesinnungsethik*) dáva viac zmyslu ak sa vzťahuje na *krátkodobú* pomoc naozajstným utečencom, zatiaľčo pri posudzovaní možných *dlhodobých* dôsledkov takéhoto s'ahovania národov treba byť realistický a morálny aspekt tu vstupuje najvyššie vo forme *Verantwortungsethik*, teda zodpovednosti (nielen voči prist'ahovalcom, ale aj voči pôvodnému obyvateľstvu).

Aj naopak, tí čo neveria na úspech Merkelinej politiky, v Nemecku, alebo inde, si často pletú argumenty vzťahujúce sa na problémy s *krátkodobým* dopadom s tými aplikovateľnými na problémy *dlhodobé*. Napríklad udalosti v Kolíne cez silvestrovskú noc, výtržnosti v ubytovniach, potenciálny výskyt teroristov medzi utečencami atď sú problémy, ktoré treba riešiť *krátkodobo*. Na druhej strane štatistiky o moslimoch (v kultúrnom nielen náboženskom slova zmysle) — vrátane ich, rodinných príslušníkov zatiaľ ešte v krajinách pôvodu kde sa rodina rozumie v širokom slova zmysle — je problémom skôr *dlhodobým*, na ktorý *Gutmenschen* nemyslia či nechcú myslieť lebo sa prejaví ako akútny iba za pár desaťročí. Ako to ktosi trefne povedal, pokiaľ sem chodili ako jednotlivci, museli sa prispôbiť oni; ak naďalej budú chodiť v státisícoch až miliónoch, prispôbiť sa budeme musieť (či už musíme) my, pôvodné kresťanské a exkresťanské obyvateľstvo.

Čo sa týka dlhohodobej kultúrnej integrácie, tí čo poukazujú na US, Kanadu alebo Austráliu, kde funguje ³, zabúdajú že tam sa prist'ahovalci integrujú do spoločnosti pozostávajúcej zo skorších prist'ahovalcov a nie do komunít pôvodného obyvateľstva Indiánov či Aboriginov, ktorým v Európe odpovedajú kresťanskí a post-kresťanskí Nemci, Francúzi, Slováci atď. Merkelina straté-

³ Presnejšie, fungovalo; aj napríklad v Austrálii sú teraz problémy s integráciou moslimov.

gia je založená na nádejnej ekonomickej integrácii ignorujúc fakt, že kultúrna integrácia sa uskutocňuje väčšinou iba do *existujúcich moslimských* komunít predchádzajúcich imigrantov. Nakoniec iba niektorí z "utečencov" hovoria po anglicky a tí, čo v Nemecku hovoria po arabsky sú temer výhradne moslimi, ktorí aj vystupujú ako tlmočníci a uvádzatelia do "nemeckého života" nových moslimských prist'ahovalcov. Bohužiaľ platí, že iba "umiernení a integrovaní" moslimi môžu vplývať na potenciálne "neumiernených" novoprišlých aby rozmnožili rady "umiernených", čo zasa nutne vedie k zvýšenému vplyvu moslimov na to ako sa bude formovať nová kultúrna identita Európy. Tomu sa však nie je možné vyhnúť lebo jedinou alternatívou sú občianske nepokoje až po občiansku vojnu.

Totíž v podvedomí každého moslima, utečenca či neutečenca — vrátane tých, ktorí sú teraz úprimne vďační (nie všetci) "infidelom" za pomoc v núdzi a pri trvalom usadzovaní sa v Európe — je "historické poslanie islamu" ako nosiča kultúrneho prerodenia Európy. Aj kresťan si toho musí byť vedomý, aj keď sa proti tomu teraz nedá nič robiť ako som vyššie naznačil.

Z tohoto treba vychádzať keď chceme hovoriť o súžití rôznych kultúr v Európe budúcnosti. Ak sa Európe podarí prežiť, či dokonca obísť, občianske nepokoje (a to zďaleka nie je tak isté, že sa to podarí), bude jej kultúrna identita [ako som to naznačoval už pred desiatimi rokmi](#), pozostávať v podstate z troch kultúrnych smerov:

- kresťanského** na ústupe (iba spočiatku?) a zakotveného hlavne v európskej histórii;
- sekulárne humanistického** (post-kresťanského, proti-cirkevného nie nutne ateistického) cítiaceho sa v sedle ako arbiter medzi kresťanskou minulosťou a moslimskou budúcnosťou, veriac že islam budú môcť politicky vykastrovať podobne ako sa im to podľa všetkého podarilo s kresťanstvom;
- moslimského** sebavedomého lebo vie že čas je na ich strane; bude sa asi aj brániť odkazovaniu islamu do iba súkromnej sféry z obáv by nedopadli tak ako kresťania.

Pravda toto delenie neslobodno brat rigidne, asi bude veľa jednotlivcov, ktorí by sa cítili skôr na

hranici medzi (a) a (b) alebo (b) a (c). Prvý smer je symbolicky reprezentovaný Ježišom, posledný Mohamedom, ale čo najlepšie vystihuje sekulárnych humanistov?

Po parížskom masakri vlani 13. novembra som priateľovi do Paríža napísal:

Aká škoda, že európski vodcovia nemohli pochodovať po 13. novembri pod transparentom “Je suis Paris”, alebo niečo podobné, lebo už premárnili toto jedinečné gesto v pochode “Je suis Charlie”. Ako vieš, ja som sa nevedel identifikovať s prvým (vyjadrujúcim solidaritu s tými, ktorí vedú iba urážať) ale vedel by som sa identifikovať s druhým (vyjadrujúcim solidaritu s pokojamilovnými Parížanmi).

Naozaj, symbolizuje sekulárnych humanistov iba právo urážať a posmievať sa z toho čo je sväté iným? ⁴. Tak som si pomyslel keď som v januári 2015 pozoroval pochod európskych vodcov pod transparentami “Je suis Charlie” (dokonca som o tom [napísal](#)), no sami sekulárni humanisti to iste tak nepovedali. Oni sa zoraďujú pod hlavičkou *Wertegemeinschaft*, teda komunita západných hodnôt, mysliac tým tie, ktoré zdedili z kresťanstva, doplnené osvietenstvom ku ktorým sa postupne pridávajú všelijaké iné hodnoty a práva, najviac v oblasti sexuálnej a reprodukčnej morálky, ale posledne sme už mohli čítať aj o *práve* migrantov ostať žiť v Nemecku.

Je to náhoda, že EU — presnejšie myšlienka spoločného európskeho domu, do ktorého aj Rusi chceli, a donedávna mali tam otvorené dvere — bola fantastická dokiaľ nestratila kontinuitu s jej (prevážne katolíckymi) zakladateľmi, dokiaľ sa nezriekla kresťanstva nielen ako morálnej autority, ale by ho najradšej vymazala aj zo svojej histórie (preambuly navrhovanej ústavy), teraz sa však už rozpadá? V katolíckom kontexte, bola to latinská liturgia, ktorá síce neznamenala veľa pre katolíkov mimo Západ, európskych katolíkov však zjednocovala. Vari aj to prispelo u katolíkov k strate spoločného európskeho kultúrneho, hoci nie vždy aj politického, menovateľa, o ktorom pred polstoročím nik nepochyboval?

⁴ Charlie Hebdo sa posmieval nie iba moslimom a kresťanom, ale si robili vtipy aj [z turistov v zostrelenom ruskom lietadle](#) nad Egyptom, čo v ruských médiach komentovali ako ilustráciu, prečo ich nové “západné hodnoty” nelákajú

Ak teda ide o kresťanov zdá sa že ťahajú za kratší koniec aj vo vzťahu k vitálnym moslimom, aj vo vzťahu k mienkotvorným sekulárnym humanistom.

Čo sa týka moslimov, tí “dobrí” medzi nimi najviac držia so sekulárnymi humanistami a pomáhajú im zväčšovať náboženské vakuum v post-kresťanskej Európe, aby do neho, až budú počty správne, mohli vniknúť, ak nie nábožensky tak aspoň kultúrne. “Zlí” moslimi toho chcú dosiahnuť už hneď a sú preto proti všetkým pôvodným obyvateľom, často podporujú, či aspoň schvaľujú, možné teroristické útoky.

Pokiaľ ide o spolužitie sú medzi mierumilovnými integrovanými moslimami aj takí *drží*, ktorí napríklad na *talk shows* či dokonca z politických pozícií argumentujú, že kresťanská bezpodmienečná láska k blížnemu *diktuje* kresťanom aby prijímali napr. do Nemecka moslimských “utečencov” v *de facto* neobmedzenom počte; pritom pod “kresťanmi” rozumia aj tých humanistov, ktorí majú s kresťanstvom spoločné iba kultúrne pozadie.

Sem nepriamo patrí i [sebavedomé konštatovanie tureckého ministerského predsedu](#), že “kto sa za 15-20 rokov pozrie naspäť bude si pamätať, že akým dobrý bol ten krok” (Merkelino pozvanie “utečencov” do Nemecka). Alebo údajné vydieracké [vystupovanie prezidenta Erdogana v jednaniach](#) s Angelou Merkel, ktorá sa stala, a spolu s ňou celá EU, vo veci moslimských “utečencov” závislá na dobrej vôli Turecka.

Bohužiaľ na toto všetko si nemoslimská Európa skôr neskôr bude musieť zvyknúť. Kresťan, pravda, musí veriť, že nie navždy, no určite na určitú dobu. Kresťanstvo, obzvlášť organizované, teda Cirkev, bude stále viac bud’ odsúvané na kultúrnu perifériu alebo pod tlakom aby svoj morálny kódex prispôbilo princípom zosekularizovanej *Wertegemeinschaft*, kde nové “západné” hodnoty a ľudské práva, hlavne v oblasti rodovej/sexuálnej, vznikajú temer ako na bežiacom páse.

Podľa môjho názoru z tohoto pre Cirkev neutušeného stavu nie je východisko, dokiaľ si hierarchia (v Nemecku) neuvedomí, a podľa toho neprejaví nejakú iniciatívu, že je lepšie mať plné kostoly a prázdnu kasu, ako to bývalo na Slovensku za totality, než naopak, plnú kasu ale prázdne kostoly. Dúfajme, že k uvedomeniu si tohoto

nie je potrebná nová (islamistická) totalita.

Perspektívne by si kresťania mali uvedomiť, ako som už [navrhoval](#), že v istom zmysle stoja *uprostred* medzi moslimami, s ktorými zdieľajú vieru v jedného Boha a duchovno, a sekulárnymi humanistami vrátane ateistov, s ktorými sdielajú historickú skúsenosť a, poučení z vlastných chýb, aj zmysel pre tolerantné spolužitie s tými, ktorí sa na svet a zmysel života dívajú ináč. Prejaviť solidaritu s moslimami keď sú urážaní ateistami ktorým nič nie je sväté (aj keď kresťanom sú iné veci sväté ako moslimom) a solidaritu so sekulárnymi humanistami ak sú moslimami ohrozované ich hodnoty, ktoré sú totožné s kresťanskými, respektíve sa z nich vyvinuli.

Keďže európski kresťania nemajú takú historickú skúsenosť s moslimami ako s ateistami zaplietajú sa v debatách o tom, čo je naozajstný islam, či jestvuje mierumilovný islam (určite jestvujú mierumilovní moslimi), čo učí a čo nie korán, atď.

Tí čo kritizujú islam citujú všeličo negatívne z koránu zabúdajúc že aj z biblie, obzvlášť Starého zákona, možno citovať všelijaké hrôzostrašné veci. Tu však treba pripomenúť, že dokiaľ nebude dovolené interpretovať časti z koránu, tak ako je to už bežné z biblie, nebude táto analogia platiť. To "dovolenie" však je niečo, čo musí prísť zvnútra, od moslimských imamov či ayatollahov, nie naštepené zvonka ako sa o to pokúšajú niektorí dobromyseľní sekulárni humanisti, ktorí chcú takto vytvoriť akýsi osvietený islam (či euro-islam). Jeden takýto hlas zvnútra môže byť [Fethullah Gülen](#), turecký imam a autor, ktorý chce ["kriticky prehodnotiť" ako moslimi chápu islam](#). Gülenovo hnutie *Hizmet* má milióny stúpencov v Turecku, dostal sa však do nemilosti prezidenta Ergogana a žije teraz v exile v USA.

Na druhej strane, tí, tiež dobromyseľní, ktorí chcú zatutlať agresivitu značnej, aj keď menšiny, moslimov, najčastejšie z politických dôvodov aby tak ulahčili spolužitie, hovoria o tom že teroristi a agresori nevyznávajú pravý islam, vraj IS je moslimský tak ako KuKluxKlan bol kresťanský. Človeka tu napadne to čo by Angličan odbil ako *no true Scotsman* argument ⁵: tí čo jednú nepek-

⁵ Ak John robí hanbu Škótom tak John nie je pravý Škót.

ne v mene islamu nie sú praví moslimi. Predsa však, ak aj nie z faktologických tak z politických (a nakoniec tiež z kresťanskej lásky ku každému blížnemu) by sa malo zdôrazňovať, že islam ako náboženstvo musí byť mierumilovné, resp. mať mierumilovné prvky (napríklad štandardné označenie *Allah the merciful* - milosrdný), lebo ten kto ich nevidí či nechce vidieť redukuje islam na islamizmus, teda ideológiu. Toto sa ani nám neľúbi keď to humansiti robia s katolicizmom, hoci v islame kde nie je (ešte?) vykryštalizovaný rozdiel medzi sakrálnym a svetským, nie je ani medzi náboženstvom a jeho degeneráciou na ideológiu.

Žiadne náboženstvo nie je imúnne pred fundamentalizmom. V každom vierovyznaní bude malá skupina fundamentalistov, ktorých úkolom je ničiť v záujme idey, nie reality. Realita je však viac ako idea. Boh, či v judaizme, kresťanstve alebo islame, vo viere týchto troch skupín veriacich, doprevádza boží ľud svojou prítomnosťou. Vidíme to v biblii, moslimi v koráne. Náš Boh je Bohom blízkosti, ktorý doprevádza. Fundamentalisti tlačia Boha preč od spoločenstva jeho ľudu; odvtelujú (disincarnate) Ho; menia Ho na ideológiu. Preto zabíjajú, ničia a hanobia v mene tohoto zideologizovaného Boha.

([pápež František v interview](#) pre argentínske rádio 13.9.2015)

Nakoniec jestvujú celkom dojemné prípady [konverzií moslimov](#) na kresťanstvo. Prevažne ich však priťahuje evanjelická, teda nie inštitucionalizovaná, forma kresťanstva. Treba dúfať, že budú takéto konverzie, lebo éra európskeho *Christendom*, kde sa ľudia stávali kresťanmi/katolíckymi hlavne v rámci rodiny a spoločenského prostredia, je nenávratne preč.

Je tu, pravda, stále možnosť evanjelizovania moslimov, pre to však je treba katechétovať znalých nielen koránu, ale aj psychologicko-mentálnej predispozície človeka, ktorý vyrástol v moslimskom svete či rodinom prostredí. Takáto kompetencia je zasa celkom odlišná od kompetencie, ktorú treba pre dialóg (ktorý musí predchádzať každej evanjelizácii) s (často vzdelaným) sekulárnym humanistom dobrej vôle, či [hladajúcim Zachariášom, ako ich nazval Mons. Tomáš Halík](#).

Veru, treba to vidieť tak, že to čo európskych kresťanov teraz očakáva nie je tak Boží trest za hriechy minulosti, ale nová [misionárska výzva](#).

Kolínske listy — všetkých 43 čísiel, ako aj deväť čísiel ich predchodcu Slovenský kresťanský samizdat — sú voľne prístupné na <http://www.gvirsik.de/> kde sú aj iné moje články a úvahy v angličtine a slovenčine.